OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 3 ZEVENDE JAARGANG. 1859

PRIJS VAN INTEEKENING.
Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
" " " Java. . . . . . . " 9.—
" " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " Nederland. . . . " 12.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 10 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

SOURABAYA EN DE EXPEDITIE NAAR BONI.

Gelijk bekend is, zullen de troepen, bestemd voor de Bonische expeditie, deels te Batavia, deels te Samarang, deels te Sourabaya scheep gaan, en heeft men dan ook voor het transport van die troepen het noodige getal koopvaardijschepen ingehuurd. Deze bevrachting werd reeds sedert lang als eene wezenlijke uitkomst beschouwd voor de Nederlandsche koopvaardijvloot, welke, bij den lagen stand der handelsbevrachtingen, in de verschillende havens van Nederlandsch Indie werkeloos lag, daar vele reederijen de hoop mogten koesteren om hunne dagelijks grooter en grooter wordende verliezen eenigzins vergoed te zien, door hunne schepen aan het Gouvernement voor de overbrenging van troepen en oorlogsmaterieel in huur af te staan.

De voorstanders van het stelsel van vrije en algemeene mededinging hebben echter bij de inhuring van koopvaardijschepen het voor hun moeijelijk te verklaren verschijnsel opgemerkt dat men de geheele ter reede van Sourabaya op bevrachting wachtende koopvaardijvloot, waaronder zich vele tot het oogmerk uitmuntend geschikte bodems bevinden, heeft ter zijde gesteld, zoodat de geheele naar Boni bestemde transportvloot alsnu zal bestaan uit te Batavia ingehuurde schepen, welke hunne lading te Samarang en te Sourabaya zullen komen innemen.

Indien onze inlichtingen juist zijn dan zoude men de te Sourabaya liggende schepen tot goedkooperen prijs hebben kunnen bekomen, althans voor zoo verre de troepen betreft, die te dezer plaatse zullen scheep gaan, dan men heeft goedgevonden te Batavia te besteden, terwijl het verder opmerking verdient dat men zich te Batavia heeft voorzien van rijst, voor de geheele expeditie benoodigd, terwijl dat levensmiddel te Samarang en te Sourabaya tot goedkooperen prijs zoude te koop zijn geweest.

Gaarne zouden wij zien dat men ons eene voldoende uitlegging kon geven van die onbegrijpelijke wijze van handelen, waardoor Batavia zoo zeer boven andere zeehavens van Java is op den voorgrond gesteld, en dat men ons kon tegenwerpen dat onze inlichtingen onnaauwkeurig zijn, want wij, en velen met ons, zouden alsdan niet te betreuren hebben, wat wij thans als een bedroevend verschijnsel moeten kenmerken, dat namelijk het stelsel van vrije, algemeene en openbare mededinging nog bij verre na niet wordt toegepast in dien geest, dat daardoor den weg is afgesloten voor gunstbetoon, monopolie en andere voor den handel en de scheepvaart nadeelige misbruiken, waardoor de welvaart van de éene plaats ten koste van die van anderen wordt op den voorgrond gesteld; een verschijnsel dat ons voor de toekomst van Sourabaya niet anders kan voorspiegelen dan verloop van scheepvaart en handel, waarvoor wij wenschen dat de schoone en thans nog bloeijende stad onzer inwoning ten allen tijde moge behoed blijven.

Redactie.

OVEREENKOMSTEN MET AMBACHTSLIEDEN EN DAGLOONERS.

In het hoofdartikel, onder dezen titel voorkomende in het *Bataviaasch Handelsblad* N°. 1. van dit jaar, wordt de wenschelijkheid betoogd, om in deze gewesten, even als in Britsch Indië, eene *strafwet* uittevaardigen tegen het breken van overeenkomsten, door ambachtslieden en daglooners met hunne meesters aangegaan.

In dat artikel komt onderanderen de volgende zinsnede voor:

Op Java schijnt geene diergelijke wet te bestaan. Een industrieel neemt ambachtslieden in dienst; zij nemen voorschotten, bekwamen zich dagelijks door het voorbeeld en onderwijs van den meester, en belooven jaren lang te blijven; op een goeden dag komt een ander industrieel. die hen een weinig meer loon belooft, en in staat stelt, hunne schuld te betalen, eene schuld, die aangegaan was onder belofte, haar met *werken* afteverdienen.

Die zinsnede heeft te meer onze aandacht getroffen, omdat, juist dezer dagen, te dezer stede, eene gebeurtenis heeft plaats gehad, waarop dezelve van toepassing zoude kunnen worden gemaakt.

Een aantal werklieden namelijk, met wie eene groote onderneming van nijverheid alhier overeenkomsten had getroffen, en die ten gevolge daarvan geldelijke voorschotten hadden ontvangen, onder beding van die door hunnen *arbeid* te zullen terugbetalen, hebben getracht om hunnen dienst *heimelijk* te verlaten, ten einde in dienst te treden van eene andere onderneming van nijverheid, te Batavia gevestigd.

Het plaatselijk Bestuur heeft vermeend deze poging tot willekeurige verbreking van aangegane overeenkomsten te kunnen en te moeten tegengaan en te verijdelen.

Voorzeker heeft dat Bestuur de onbillijkheid en hardheid ingezien, die er in gelegen ligt, wanneer een ijverig en onvermoeid industrieel, van wien men gerustelijk zeggen kan, dat hij het grootste gedeelte der werklieden van oostelijk Java gevormd en bekwaamd heeft, ten koste van jarenlange inspanning, opoffering en volharding, zoude moeten toezien, dat, terwijl die werklieden nog door overeenkomsten aan zijnen dienst verbonden waren, een ander, door aanbod van meerdere voordeelen, of wat dies meer zij, de vruchten zoude plukken van hetgene door hem met zooveel geduld is tot stand gebragt. Trouwens, men bezoeke slechts de verschillende ondernemingen van nijverheid te dezer stede en men zal zich overtuigen dat het voorwaar eene zware taak moet zijn geweest om inlandsche werklieden op te voeren tot het standpunt van bedrevenheid, waarop velen hunner zich, ieder in het vak van nijverheid, waartoe hij is opgeleid, bevinden.

Het *Bataviaasche Handelsblad* zoude echter in zoodanige inmenging van plaatselijke Besturen op Java niet anders zien dat eene daad van willekeur of misbruik van gezag Immers wat anders kan er opgemaakt worden uit de volgende zinsneden in zijn bovenbedoeld artikel voorkomende:

Zoolang hiertegen geene wet bestaat, is er niets aan te doen, en wij houden de hulp, die wel eens door de policie wordt verleend, niet alleen voor ongeoorloofd, maar ook voor gevaarlijk, en niet eens in het belang der nijverheid, daar zij, *willekeurig zijnde*, afkeuring, wrevel en van de andere zijde gegronde tegenkanting en reklames verwekt.

Wij verschillen met dat blad in dat opzigt lijnregt in gevoelen, en beschouwen zoodanige inmenging van het plaatselijk Bestuur als volkomen gegrond op *uitdrukkelijke wettelijke voorschriften*, en alzoo noch ongeoorloofd noch willekeurig.

Om dit ons gevoelen te deelen heeft men slechts op te slaan het *policiereglement voor de stad en voorsteden van Sourabaija* (Staatblad 1829 N°. 8) van toepassing verklaard voor alle residentien op Java, met uitzondering van Batavia, bij Publicatie van 10 Mei 1851 (Staatsblad N°. 25.)

Aldaar lezen wij de volgende wetsbepalingen.

DE SMOKKELAAR.

EEN VERHAAL UIT DE DUINEN.

Vervolg en slot.

Toen Andrew was opgestaan en met de drie lijkfakkels naar den trap ging, greep Hannah hem bij den arm en riep: Wilt gij mijnen vloek medenemen, Andrew? Andrew, bedenk wat gij doet! Gij wilt hen in den dood slepen, als zij wanen dat zij in de haven zijn, die hen voor de brandende zee moet beveiligen! Bedenk eens, als er een vader, een broeder van u op dat schip was! Wat zoudt gij dan niet ondervinden! Kunt gij hardvochtig genoeg zijn om het aan te zien, hoe het schip en de arme bloedige lijken tegen de rotsen zullen verpletterd worden? O. God, bad zij op de knieën zinkende, zie op de aarde neder, die gij toch hebt geschapen! Ach, bescherm de hulpeloozen en bewaar ons voor zonde!

— Laat mij gaan, Hannah! antwoordde Andrew; het helpt u toch niet, dat gij mij vast houdt. Pierce Murphy, uw eigen schoonvader zelf, heeft hen reeds op het verkeerde spoor gebragt. Gij hebt het nog niet kunnen hooren door den wind; maar de kanonnen hebben reeds gevuurd en....

Daar donderde er langs de kust een kanonschot, kort en snel, als werd het door den adem van den storm verder voortgejaagd.

Zijn echo was een schreeuw der oude vrouw, die, van den grond opgesprongen, midden in de hut stond, de armen wild in het rond zwaaide en de gruwelijkste verwenschingen uitsprak.

Te gelijk brulde op den trap de stem van den ouden Murphy naar boven, die Andrew vermaande om zich te haasten.

Andrew stortte uit de hut den trap af.

Hannah verzamelde alle hare krachten, en ofschoon zij zelve een steun behoefde, liep zij naar de oude half zotte vrouw, ten einde haar bij te staan.

Maar deze strekte rustig de armen tot haar uit, trok haar aan haar luid kloppend hart en sprak: Heb ik het u niet gezegd, dat ik het tikken van de doodsklok hoorde! Zulk een voorteeken deugt niet.

Toen zij deze woorden had gesproken, rigtte zij zich in hare lengte op en zeide op een plegtigen toon: Maar mijn vloek zal over hen komen en de straf van een verbroken eed. Denk aan mij, Hannah, dat zijne eigene hand hem er...

Er viel een tweede kanonschot.

— Hebt gij het gehoord? riep Margareth, het schip is digt bij de kust; digt bij de rotsen. Dat was het laatste noodgeschrei der ongelukkigen.

Zij zweeg, vouwde de handen en vervolgde: En nu zij de Heer hunne zielen genadig. Zij zijn niet meer te redden; — Breng me te bed, Hannah; mijne krachten begeven mij.

Hannah geleidde de oude vrouw naar haar leger, dekte haar toe, bad eenige oogenblikken en keerde nu naar het woonvertrek terug.

Wel zou het goed voor haar zijn geweest, als de storm onafgebroken de zee deed bulderen. Maar na het laatste kanonschot was de storm gaan liggen en van tijd tot tijd liet zich de donder nog in de verte hooren.

Hannah luisterde of de oude niet weer wilde opstaan, en toen zij haar niet hoorde trok zij de tafel onder het venster, zette er een stoel op, en toen zij er op was geklommen stiet zij het venster open en staarde naar buiten in de wilde zee..

Al wat zij aanschouwde geleek meer naar de schrikbeelden van eenen koortsigen droom, dan naar de wezenlijkheid.

Want hoe dikwijls zij ook de zee in hare ontembare woede had gezien — wilder en razender had zij haar nooit aanschouwd.

Ver van de kust verhieven zich zwart en brullend de reusachtige golven naar den hemel, als had eene geweldige aardbeving de geheimzinnige diepte beroerd, en de wateren uitgedreven met bovenaardsche kracht.

Tegen over de plaats waar Hannah stond, brak de bleeke maan door de gescheurde wolken en zag op het donderend geklots der golven, terwijl de bliksemstralen van oogenblik tot oogenblik langs den hemel schoten, de donkere ruimte eerst helder licht en dan weder dubbel

32. Ieder vrij mensch die zich voor eenen bepaalden tijd tegen zeker loon, vrijwillig aan een' ander dienstbaar heeft gesteld, zal gehouden zijn den aldus op zich genomen diensttijd uit te dienen; even gelijk het den dienstbruiker verboden is, zoodanig dienstdoende, vóór en aleer de tijd verstreken is, uit zijne dienst te stellen.

33 Indien de tijd van dienst niet bepaald is, zal dezelve gehouden worden, voor één maand te zijn ingegaan en zullen beide verpligt zijn, elkander vóór de helft der maand de dienst op te zeggen.

34. In geval de dienstbruiker goed mogt vinden, den dienstdoende vóór den bij het voorgaande artikel bepaalden termijn van opzeggen uit zijne dienst te ontslaan, zal hij behalve de volle voldoening van het loon tot het einde der maand, nog gehouden zijn tot het geven van kostgeld.

35. In geval de dienstdoende buiten den bepaalden termijn van opzeggen en in het algemeen buiten weten van den dienstbruiker, zijne dienst verlaat, zal hij daardoor alleen het reeds verdiende loon verbeuren, en naar luid van art. 3 gestraft worden.

36 Deze bepalingen zullen echter geen effect sorteren, wanneer een van beide den andere wegens mishandeling, dan wel wangedrag, bij de policie aangeklaagd en zulks genoegzaam bewezen heeft.

37. Een ieder is verpligt, den zijnen dienst verlatende een behoorlijk certificaat uit te reiken, waarin naar waarheid zoo wel het gedrag als de redenen, waarom zoodanig persoon zijn dienst verlaat zullen bekend gesteld moeten zijn, op verbeurte eener boete van *drie guldens.*

38. Op gelijke boete is het een' ieder verboden, iemand in zijne dienst te nemen die niet van zoodanig certificaat dan wel van een bewijs van zijn Hoofd voorzien is.

Nu ligt het onzes bedunkens zoowel in den letter als in den geest der bovenaangehaalde bepalingen dat daarbij de straffen, bedoeld bij Art. 3. van het *policie regl ment* ook worden bedreigd tegen inlanders, die hunnen dienst verlaten, zonder de aanzuivering van het voorschot, die zij hebben aangenomen door hunnen *arbeid* te bewerkstelligen.

Daarenboven gelieve men na te gaan welke bepalingen voorkomen in de Publicatie van 25 December 1838 (Staatsblad N°. 50, omtrent het aangaan van overeenkomsten met de inlandsche bevolking, voor nuttige ondernemingen en bedrijven van nijverheid, en waaronder de volgende voorschriften worden aangetroffen.

4. De Residenten zullen geene overeenkomsten vermogen te registreren, dan na zich behoorlijk verzekerd te hebben van de identiteit der personen, die als contractanten daarbij voorkomen, en van de volkomen toestemming der wederzijdsche partijen, die te dien einde persoonlijk voor hem en voor den Regent der afdeeling, waartoe de inlanders behooren, dan wel voor een behoorlijk zamengestelde commissie moeten verschijnen. De ambtenaren zullen de inlanders bij het aangaan van verbindtenissen, op hunne regten en belangen opmerkzaam maken, ten einde daardoor alle misleiding of handeling tegen derzelver belang te voorkomen, en bij de vereischte zorgen om te waken, dat geene onbedreven menschen door inboezeming van ongegronde hoop of vrees, aanwending van bedreigingen of dwangmiddelen, tot voor hen nadeelige verbindtenissen worden overgehaald; evenwel ook in het oog houden, dat de bedoeling in art. 102 van het Regering-reglement is, om in het algemeen belang van nuttige bedrijven, de noodige hulp te verschaffen, tegen eene matige en billijke betaling.

5. De Residenten, Assistent-Residenten en Controleurs der Landelijke inkomsten en cultures zullen zorgvuldig waken, dat aan de verbindtenissen in deze bedoeld, geene strekking worde gegeven, welke met den inhoud der overeenkomsten strijdig is. De Residenten zullen in verband daarmede, aan de genoemde ambtenaren, de noodige mededeeling van de aangegane contracten doen, en daarvan een behoorlijk register houden.

Wij vertrouwen dat ieder die deze wetsbepalingen zal hebben nagegaan met ons zal moeten instemmen dat het eene grove dwaling is om te beweeren dat de plaatselijke besturen door inmenging in en handhaving van vrijwillig aangegane overeenkomsten van huur en verhuur van diensten van industrielen met inlanders, *ongeoorloofd* en *willekeurig* handelen. Zoodanige wanbegrippen achten wij gevaarlijk en strijdig met het belang der nijverheid, en rekenen het ons daarom ten pligt die door bezadigde teregtwijzing te bestrijden.

Wij erkennen gaarne dat de studie der Nederlandsch Indische Staatsbladen eene dorre en tevens moeijelijke taak is, maar wanneer men de pen wil opvatten om over zaken van algemeen belang zijne gedachten openbaar te maken, dan is de kennis der wetsbepalingen, waardoor die aangelegenheden geregeld worden een hoofdvereischte, althans wanneer men verlangt dat het publiek eenige waarde zal hechten aan de meening der dagbladpers, die zich ten taak heeft gesteld om openbare belangens te bespreken.

Waar het administratief gezag zijnen pligt betracht door bestaande wetsbepalingen te handhaven ter bescherming der nijverheid, daar is het minder voegzaam om te verkondigen dat die pligtsbetrachting is ontaard in willekeur of misbruik van gezag; en zoodanige redeneringen zijn niet zeer geschikt om de zedelijke kracht der Regering te versterken, eene taak welke wij vertrouwen dat het *Bataviaasch Handelsblad* zich nog altijd ten pligt stelt.

Wij voor ons achten het, bij het bestaan van wettelijke bepalingen, onnoodig om wetten uit den vreemde overtenemen, en wenschen van harte dat het plaatselijk Bestuur van Sourabaya moge voortgaan om de bestaande overeenkomsten met ambachtslieden en dagllooners met evenveel klem als vroeger, in het belang der nijverheid, tegen ondkruiping en andere minder loijale handelwijzen te handhaven.

Redactie.

EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, *den 29sten December* 1858. (No. 22.)

(*Staatsblad no.* 139.)

Gelet op het besluit van den 21sten Junij 1858, no. 45. (staatsblad no. 72), waarbij:

Artikel 1. Met wijziging van artikel 22 van het reglement voor de schutterijen op Java, gearresteerd bij het besluit van 9 Junij 1838, no. 33. (staatsblad no. 22). is vastgesteld eene daarbij omschreven uniform voor de korpsen schutterij op Java.

Artikel 2. Is bepaald, dat met de invoering der bovenbedoelde uniform, naar gelang der behoefte, een begin zal worden gemaakt, en dat het tijdstip waarop dezelve in haar geheel zal behooren te zijn ingevoerd, nader zal worden vastgesteld en bekend gemaakt.

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Met wijziging van artikel 2, van het besluit van 21 Junij 1858, no. 45, te bepalen, dat de invoering der bij artikel 1 van dat besluit vastgestelde uniform voor de schutterij op Java tot nader order wordt uitgesteld, en de uniform der schutterijen mitsdien voorëerst onveranderd zal blijven.

Ten Tweede: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

A. LOUDON.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat krachtens de daartoe bij 's Gouvernements besluit dd. 14 December 1858 No. 25 bekomen magtiging, *op Zaturdag den 2den April* 1859, des morgens ten half negen uren, op het Residentie kantoor te Soerabaya, door den vendumeester dezer hoofdplaats, ten overstaan van den Luitenant Kolonel der artillerie P. F. C. VREEDE, voor rekening van den lande, in één koop zal worden opgeveild, het te *Kebraon*, op 10 palen afstand van deze stad, gelegen établissement geschikt tot het bakken en branden van vuurvaste steenen, vuurvast cement etc., bestaande uit eenen koepeloven, met de daaraan belendende woningen, loodsen en werkplaatsen, alsmede de daarbij behoorende voorwerpen en gereedschappen, breeder vermeld in den daarvan ter inzage op het Residentie kantoor gereed liggenden inventaris.

Aan den kooper zal worden toegestaan het regt van opstal op den grond, waarop het établissement is opgerigt, aanvankelijk voor den tijd van 5 jaren, en zulks op de voorwaarden, omschreven in het staatsblad van 1858 No. 98.

De kooper zal echter gehouden zijn voor eigen rekening en risico al dan niet met eene daaraan te geven uitbreiding, het établissement voor den aanmaak van vuurvaste steenen, vuurvast cement, het branden van waterkalken, tegels, pannen enz, in werking te brengen en te houden minstens gedurende 3 jaren.

Des verkiezende zal de kooper inzage kunnen erlangen en ten zijnen koste kopien kunnen doen nemen van al de betrekkelijk de aangelegenheid bij de regering ontvangen rapporten, voor zoo ver die betrekking hebben op de gevolgde of nader te volgen wijze voor de vervaardiging der in deze bedoelde steen en metselmaterialen.

Tot den koop met regt van fabricatie in persoon of door anderen van hunnen landaard, zullen nogtans alleen worden toegelaten Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, in de termen vallende om als vaste ingezetenen in de binnenlanden van Java te worden toegelaten.

Deze verkoop, behoudens de nadere goedkeuring van het Gouvernement geschiedende, zoo zal de definitieve toewijzing aan den hoogsten bieder plaats vinden, zoodra hiertoe de toestemming der Regering ontvangen zal zijn.

Nadere informatien zijn te bekomen bij den Luitenant Kolonel P. F. C. VREEDE te Soerabaija.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd.*
29 *December* 1858. (16) VAN DER WIJCK.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de	maand	Januarij	op	den	18den.
„	„	„	Februarij	„	„	2den en 18den.
„	„	„	Maart	„	„	5den „ 21sten.
„	„	„	April	„	„	2den 13den en 30sten.
„	„	„	Mei	„	„	18den
„	„	„	Junij	„	„	1sten, 17den en 30sten.
„	„	„	Julij	„	„	17den
„	„	„	Augustus	„	„	1sten en 17den.
„	„	„	September	„	„	2den „ 18den.
„	„	„	October	„	„	2den „ 18den.
„	„	„	November	„	„	2den „ 18den.
„	„	„	December	„	„	2den „ 18den.

des namiddags te vier ure.

ADVERTENTIEN.

De ondergeteekenden zullen op een nader te bepalen tijdstip publieke vendutie houden van eene belangrijke verzameling BOEK- en PLAATWERKEN.

Goede BOEK en PLAATWERKEN. RARITEITEN en PENNINGEN kunnen, tot den 15den dezer, worden bijgebragt.

(7) MARTENS & CO.

VENDUTIE.

Op Maandag den 17den Januarij 1859.

Voor het sterfhuis van wijlen Mevrouw de Weduwe J. MEIJER, geboren *Bel*, van EENEN NETTEN en GOED ONDERHOUDEN INBOEDEL en ZILVERWERKEN. (11)

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Vrijdag den 28sten Januarij 1859, zullen de ondergeteekenden, in een der Recherche-Pakhuizen aan den *kleinen Boom*, te *Batavia* voor rekening van wie zulks zoude mogen aangaan, aan de meestbiedenden publiek verkoopen:

---

donker kleurden.

Als de baren de rotsklippen naderden, steigerden zij al hooger en hooger op en over elkander, tot de voorsten uit elkander vlogen als schuim, dat door het vuur des hemels en het licht der maan in lange, nu eens bloedig rood, dan weder schitterend wit gekleurde parelsnoeren veranderde.

Regts van de hut, waar de rotsen het gevaarlijkst waren, zag Hannah eene donkere massa liggen, en als wilde de bliksem 't haar laten zien wat het was, viel er eene breede vuurstroom op het half verzonken schip.

Slechts een enkel oogenblik duurde dat tooneel; maar het perste Hannah eene kreet uit den geprangden boezem.

De zeilen en de masten werden vastgegrepen door de krampachtige handen der ongelukkige schipbreukelingen; menschelijke gedaanten van allerlei kleur en voorkomen hieven de armen naar den hemel; anderen weder schreiden, en eindelijk sloeg een reusachtige golf hen verpletterend tegen de klippen.

Nu werd alles weder in de duisternis des nachts gehuld, en Hannah hield haar doodbleek gelaat in hare handen. Zij hoorde Murphy's stem en hoe hij zijne makkers toeriep.

Met de hartstogtelijkheid van eene vrouw, wie Iersch bloed in de aderen loopt, sprong zij sidderend op, balde de teêre vuist — maar bedwong toch nog den vloek, die haar tegen den vader van haar echtgenoot op de tong kwam; want het geschreeuw van Murphy geleek op het gehuil des tijgers, als hij op zijnen buit los springt.

Nu zag zij voor de tweede maal uit het venster naar de zee.

Het schip was gebarsten; door den storm was het ten halve op de klippen geworpen, en ten halve zwalpte het op de branding.

De maan en de bliksem verlichtten het afgrijsselijk schouwspel; maar hoe afgrijselijk het ook was, Hannah keerde haar gelaat niet af, maar staarde het aan.

Nu drong zich de gedachte aan haar op, of het mogelijk kon zijn om een menschenleven te redden en.... was het waarheid of begoocheling — in een op het strand geslingerd lijk meende zij haren Luke te herkennen.

Met snelle schreden liep zij de trappen af door het hol naar het strand.

Murphy liep haar na en vroeg wat zij wilde. Haar antwoord vervulde het hart van den woesten man met ontzetting, zij noemde hem den moordenaar van zijnen zoon.

Maar spoedig herstelde hij zich, hij noemde haar eene zottin, en zeide dat al wat zij gezien had, slechts een gevolg was van hare ontzinde hersens, en met eene ruwe stem gebood hij haar om naar de hut weder te keeren.

Zij trok zich echter ligt uit zijne vuist, en daar hare kreten het gebrul der golven overtroffen week Pierce met alle de overige toegeschoten smokkelaars terug, uit bijgeloovige vrees voor Hannah's overspanning.

Zonder een enkel oogenblik te verpoozen, liep zij naar de plaats waar de branding het vreesselijkst was en waar de lijken der gestranden, van afstand tot afstand, naast elkander lagen.

Vertwijfelend wierp zij zich op ieder lijk, dat naar den oever spoelde, tot eindelijk een golf het lijk van haren man, van haren armen Luke, op den oever wierp.

Toen de zon opging, zat Hannah onder eene rots, met het hoofd van den geliefden aan haar boezem, en hem omvattend met al de teederheid eener vrouw.

Zij telde het niet dat het bloed hem uit vele wonden stroomde, dat zijne armen gekneusd waren en dat de ijzige koude des doods ook haar overviel. Met haar halsdoek wischte zij het water van zijn gezigt, perste het water uit zijne haren, en scheidde die op zijn voorhoofd, kuste hem en sprak hem de teerste woorden der liefde toe.

De strandbewoners lieten haar begaan en zij vereerden hare smart.

Maar toen in den avond van dien dag de geestelijke de scheiding der levende van den doode gebood, was er geen levende meer.

Zij was aan de zijde van haren man ingeslapen, voor eene wereld waar geene zorg noch moeite meer wezen zal.....

Het te Batavia ter reede liggende gekocht perde en kopervaste

NEDERLANDSCHE BARKSCHIP

ANNA PAULOWNA,

metende 325 Lasten,

laatst gevoerd door Kapt. W. BEK WZn.

Het schip zal worden verkocht met deszelfs Masten, Stengen, Ra's en verdere Rondhouten, staand en loopend Wand, een stel Zeilen, 2 zware Ankers, een Tuiketting en Anker, en verder toebehooren;

vervolgens en détail

de overcomplete Inventaris van dien Bodem, bestaande uit: Zeilen, divers Touwwerk, Trossen, Kompassen, Medicijnen, en Chirurgicale Instrumenten, eene Barkas, Sloep, etc., een en ander zoo goed als nieuw.

Het Schip is van af heden voor een ieder te bezigtigen, terwijl informatien en inzage van den inventaris te bekomen zijn ten kantore van de agenten, de Heeren **Haager & Schuurman.**

Batavia, GEBRS. ROSELJE & CO.
31 *December* 1858. (21)

HOUT VENDUTIE.

Op Zaturdag den 29sten Januarij 1859.

te *Korgan*, afdeeling *Bodjonegoro*, Residentie *Rembang* tegen 6% vendu-salaris, van 5758 BALKEN, van de afmetingen van 3—10 Nederlandsche el, benevens BUIKSTUKKEN, ZETTERS en OPLANGERS.
(12)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP BATAVIA,

Kapt. Neijts,
Vertrekt op *Zondag den* 16*den a. s.*, naar Batavia via Samarang. Adres bij
De Agenten,
(31) B. KOPERSMIT & CO.

HET STOOMSCHIP PADANG,

Kapt. Schipper.
Vertrekt op *Maandag den* 17*den a. s.*, naar Macasser, Timor Koepang en de Moluccos.
Adres bij *De Agenten*,
(32) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het snelzeilend fregatschip

LOUISE.

Kapt. P. Buijs Jr., om in het begin van Februarij regtstreeks van hier te vertrekken. Genoemde bodem, voerende eenen geëxamineerden scheepsdoctor, beveelt zich door deszelfs gemakkelijke en ruime inrigtingen bijzonder aan. Adres bij
De Agenten,
(26) B. KOPERSMIT & CO.

NAAR ROTTERDAM.

Ligt in lading het snelzeilend gekoperd Nederl. Barkschip

BEZOEKIE.

Kapt. J. H. Lammerts van Bueren.

Dit schip, uitmuntend voor den overvoer van passagiers ingerigt, vaart eenen geëxamineerden geneesheer, terwijl zich tevens eene melkgevende koe aan boord bevindt.

Informatiën en inzage van het plan van dien bodem zijn te bekomen bij de Heeren Reijnst en Vinju te *Batavia*, en alhier bij
(18) ANEMAET & CO.

De ondergeteekende, voornemens zijnde Java te verlaten, roept bij deze zijne Crediteuren op, om vóór den 20sten dezer hunne pretensien te willen inzenden, na welken datum geene meer zullen worden geaccepteerd of betaald.

Soerabaya, *den* 10*den Januarij* 1859. (29)
J. H. ROSEMEIER.

Het vennootschap, tot nu toe bestaande tusschen de ondergeteekenden **J. L. Adam** en **J. G. Wilson**, te *Batavia* en **J. L. Adam, J. G. Wilson, Ch. Hill** en **P. Broekman Lzn.** te *Soerabaya*, onder de firma **Adam & Co**, te beider plaatsen, heeft, met onderling goedvinden van af heden opgehouden te bestaan.

De liquidatie der zaken van de firma te *Batavia*, wordt opgedragen aan de Heeren **J. L. Adam** en **J. G. Wilson**, terwijl de Heeren **P. Broekman Lzn.** en **W. W. Cook** met de liquidatie van de zaken te *Soerabaija* worden belast.

Batavia, J. L. ADAM.
den 31*sten December* 1858. JAMES G. WILSON.
CHARLES HILL.
(9) P. BROEKMAN Lzn.

Bij akte, op den 30sten September 1858 sub no. 150, voor mij Notaris en getuigen gepasseerd, hebben de Heeren **James Guthrie Wilson**, wonende te *Batavia*, **Charles Hill, Pieter Broekman Lucaszoon**, beide wonende te *Soerabaija* en **Alexander Hadeway**, wonende te *Batavia*, eene vennootschap voor gemeenschappelijke rekening aangegaan, tot het drijven van handel en commissie zaken te *Batavia*, onder de firma **Wilson & Co.**
te *Soerabaya* „ „ „ **Hill, Broekman & Co.** waarvan alle vennooten voor beide firma's de teekening hebben, aangevangen op den 1sten Januarij 1859 en aangegaan voor een onbepaalden tijd.

Geschiedende deze bekendmaking in opvolging van art. 28 van het wetboek van koophandel.

Batavia, KLEIJN, *Notaris*.
1 *Januarij* 1859. (10)

Met referte tot de advertentie van den 31sten December 1858, voorkomende in de *Java Courant* van heden, bekend makende, dat de associatie van de vroegere leden der firma **Adam & Co.**, te *Batavia* en *Soerabaya* is ontbonden, heeft de ondergeteekende de eer bekend te maken, dat de zaken onder dezelfde firma en even als vroeger, door hem op beide plaatsen zullen worden voortgezet, en dat van af heden de heer **D. T. Prijce** als medegererend vennoot in de zaken is opgetreden; terwijl de heer **W. W. Cook** in de zaken der firma te *Soerabaya* deelt.

Batavia, J. L ADAM.
1 *Januarij* 1859. (22)

Met referte tot bovenstaande advertentie, maakt de ondergeteekende bekend, dat de zaken tot dusverre onder de firma **W. W. Cook & Co.**, gedreven, van af heden door hem gelikwideerd zullen worden. (23)
1 *Januarij* 1859. W. W. COOK.

De handelszaken, tot heden gedreven onder de firma's **Wm. Mathieu & Co** te *Soerabaya* en **Metzendorff Wilmans & Co** te *Batavia*, worden, voor gemeenschappelijke rekening, voortgezet onder de firma's **Mathieu, Ebbs, Ruijs & Co** te *Soeraboya*, en **Metzendorff Wilmans, Ruijs & Co** te *Batavia*, zijnde de Heeren **William Ebb** en **J. D. Ruijs W. Zn.** als medevennooten in beide firma's opgetreden.

De heer **R. Sehlmacher** heeft, voor de *Soerabaya* firma, de generale volmagt.

Soerabaija, } 1 *Januarij* 1859. (24)
Batavia, }

HOUDERS VAN COGNOSSEMENT

OVER

C.D. $^{31}/_{40}$ 10 BALEN MANUFACTUREN,
M. 30 STUKS IJZER,

aangebragt van *Liverpool*, met het Nederlandsche schip

WILDEMAN,

Kapt. Driest, worden verzocht zich te vervoegen bij
De Agenten,
(13) SCHIMMELPENNINCK & CO.

TE HUUR

Om met primo Maart te aanvaarden, HET LOKAAL, thans geoccupeerd door

ASSCHENBERGH & CO.

te bevragen bij de Heeren Schimmelpenninck & Co, of in het lokaal zelf. (25)

TE KOOP

BIJ

D. D. VAN BOECKHOLTZ

EENE HANDCHAIS. (33)

TE KOOP

TWEE NIEUWE MILORDS, en
EENE „ VIS-A-VIS, bij
(27) W. W. COOK & CO.
in liq.

BOEK- EN KANTOORHANDEL

E. FUHRI & CO

PAS ONTVANGEN:

Eene groote factuur FRANSCHE KANTOORBOEKEN met en zonder koper beslag, als *Memorie al, Journal, Grand Livre, Compte Courant, Livre de factures* en andere *Blanco Boeken* in velerlei formaten
(1182)

VERKRIJGBAAR

BIJ

L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

Frambozen azijn en **bessen siroop**, alsmede **bessensap**; het eerste op *halve fleschjes*, zeer geschikt voor Heeren Officieren, die op expeditie gaan; daar bovengenoemde vochten, met water vermengd, een zeer verkoelenden en dorstlesschenden drank opleveren; voorts **exquise liqueuren**, als **roode** en **witte curacao, anisette, persico** enz. (17)

KANTOOR-ALMANAK VOOR 1859.

OPGEPLAKT. à . . . . . ƒ 1.—
ONOPGEPLAKT. „ . . . . . . „ —60,
à contant bij
(1159) E. FUHRI & CO.

WEDEROM ONTVANGEN.

ECHTE VEUVE CLICQUOT, bij
(28) **GEBR. VAN DELDEN,**

BOEKHANDEL E. FUHRI & CO.

PAS ONTVANGEN:

EENE UITGEBREIDE COLLECTIE VAN DE NIEUWSTE FRANSCHE ROMANS, *goedkoope uitgave.* (1304)

SUPERIEURE MALAGA-WIJN EN OVERHEERLIJKE BOURGOGNE BEAUNE, bij
(20) L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

E. FUHRI & CO.

HEBBEN IN COMMISSIE ONTVANGEN:

EENE FACTUUR PRACHTIGE GOUDWERKEN, als GOUDEN en GEEMAILLEERDE ARMBANDEN, BROCHES, OORKNOPPEN, HEMDSKNOOPJES, HOROLOGIESLEUTELS, enz., enz. (1305)

MOSSEMBEKKER & CO.

UITVERKOOP A CONTANT

TEGEN FACTUUR PRIJZEN:

270	dozijn	Ordinaire Bier glazen	à ƒ 4¼	per	doz.
350	„	Fijne „	„ „ 6¼	„	„
320	„	„ Wijn	„ „ 5¼	„	„
328	„	„ Madeira	„ „ 4¼	„	„
372	„	„ Bitter	„ „ 3¼	„	„
324	„	„ Champagne	„ „ 6¼	„	„
300	„	„ Rhijnwijn	„ „ 7¼	„	„

20 kisten diverse stoomglazen „ 220 „ kist.
1500 Lampen Ballons, Onderschotels en Rookdeksels.
(30)

LORGNON LONGUE VUE

DIT

LONGUE VUE NAPOLEON,

tegen verminderden prijs verkrijgbaar, bij
(1347) E. FUHRI & CO.

237ste
STAATS-LOTERIJ.

Per laatst aangekomen mail de loten voor bovenstaande Loterij ontvangen zijnde, heeft de verzending aan H. H. Requiranten, die vooraf het geldswaardig bedrag ter onzer beschikking hadden gesteld, plaats gehad., terwijl nog enkele Nummers bij ons beschikbaar overblijven, tegen de volgende prijzen, als:

eén heel lot. . . . . . . ƒ 100.
een half „ . . . . „ 50.
een vijfde „ . . . . „ 20.
een tiende „ . . . . „ 10.

De trekkingen dezer loterij, zijn in Nederland bepaald als volgt:

voor de eerste klasse 8, 9, 10 en 11 November.
„ „ tweede „ 22, 23, 24 en 25 „
„ „ derde „ 6, 7, 8 en 9 December.
„ „ vierde „ 20, 21, 22 en 23 „
en „ vijfde „ 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27 en 28 Januarij, terwijl de 100 laatste nummers op Zaturdag den 29 Januarij zullen getrokken worden.

Geene verzending van loten kan plaats vinden zoo niet vooraf het geldswaardig bedrag ter onzer beschikking wordt gesteld.

SOERABAYA, E. FUHRI & CO.
13 *December* 1858. (1275)

HOLLOWAY PILLEN EN ZALF,
BEHOOREN NIET TOT EENIGE BIJZONDERE OF UITSLUITENDE KLASSE VAN MEDICIJNEN.

Zij schijnen de fijnste geneeskundige eigenschappen van al de voornaamste geneesmiddelen in zich te bevatten Zoo schijnt de Zalf in gevallen van huidziekten niet slechts de uitwendige ontsteking tegen te gaan, maar ook door te dringen tot diep in het gestel waar het tot het laatste vonkje van het koortsvuur uitdooft, de bloedsomloop verlevendigt en de sappen zuivert, die het vleesch de klieren en de huid doorloopen. In de meeste gevallen, zoo als men ons berigt, wordt de werking der Zalf verhoogd door de medewerking van eene naar gelang van omstandigheden te regelen dosis der Pillen.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te *Soerabaya*, tot de ondervolgende prijzen: (1151)

DOOZEN PILLEN van ƒ 1 .— ƒ 3.— en ƒ 5.—
POTTEN ZALF . „ „ 1 .— „ 3.— en „ 5.—

SOERABAYA, den 10den Januarij 1859.

Bij het ter perse leggen dezes was de post van de West nog niet aangekomen.

TELEGRAM.

Aangeboden te Batavia den 9den dezer te 9 ure 10 minuten, ontvangen te Sourabaya, te 11 ure 13 minuten des voormiddags.

Het stoomschip, medebrengende de uit Europa verzondene landmailpaketten, loopende tot 25 November jl., is in den namiddag van den 8sten dezer te Batavia aangekomen

Aan boord van hetzelve bevond zich het Lid in den Raad van Nederlandsch Indie, Mr. A. Prins, van verlof uit Nederland terugkeerende.

In Nederland heeft de Minister van kolonien aan de Staten Generaal de beide volgende belangrijke mededeelingen gedaan.

1. Dat het Reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie, door de wet zoude worden geregeld.

2. Dat Engeland heeft afgeslagen de aanbiedingen van Sir James Brooke, betrekkelijk de inbezitneming van Serawak.

Er was in Nederland eene hevige vorst ingevallen.

Uit het buitenland wordt geen belangrijk nieuws medegedeeld.

HANDELSBERIGTEN.

Door de ingevallen vorst was de handel grootendeels gestremd.

Koffij, goed ordinair Java blijft tot 32½ c. gevraagd.

Suiker, *Thee* en *Rijst* iets levendiger.

Bindrotting gevraagd.

Tin gedaald.

ENGELAND.

Bij Lloyd's is de tijding ontvangen van het verbranden der *Eastern City*, eene der stoombooten der Black Ball linie op Australie.

De *Eastern City* was een fraai schip van 1368 ton en het eigendom der heeren Baines & Co. Het werd gevoerd door kapt. Johnston, en verliet den 10den Julij de Mersey, stevenende naar Melbourne, hebbende aan boord 180 passagiers, 47 man officieren en matrozen en meer dan 1600 ton lading.

De boot had eene gelukkige reis tot aan de linie gehad, en alles voorspelde eenen voorspoedigen overtogt, toen in den namiddag van 25 Augustus het geroep; brand! van het voordek weêrgalmde. Alle pogingen om het vuur te blusschen waren vruchteloos, en men maakte zich gereed om de booten neêr te laten en ze van eenige provisiën te voorzien. Maar de zee ging hoog en indien de reizigers in de booten waren gegaan, souden zij waarschijnlijk aan den dood niet ontsnapt zijn.

Gelukkiglijk kreeg men een zeil in zigt. Het transportschip *Merchantman*, kapt. Brown, komende van Londen en zich begevende naar Calcutta met troepen, zag de noodseinen der stoomboot en snelde ter harer hulp. Met uitzondering van een man, zekeren M. Lean, een passagier, werden alle de zich aan boord der *Eastern City* bevindende personen gered. Een uur nadat allen overgebragt waren op den *Merchantman* stond de boot geheel in vlam en eenige oogenblikken later bleef er niets meer van over.

De ongelukkige, die zijn leven bij die ramp verloor, was ziek en lag in zijne kooi, toen de brand uitbarstte. Men veronderstelt dat hij door den rook is gestikt.

De oorzaak dier ramp schijnt aan zelfontbranding der lading te moeten worden toegeschreven.

— De *Morning-Herald*, een orgaan van ons gouvernement, behelst in zijn nommer van 30 October een opmerkelijk artikel over den afloop van het, door de aanhouding van den *Charles et Georges*, tusschen Frankrijk en Portugal gerezen geschil. Daarin komt het volgende voor: Een dagblad verzekert, dat Lord Malmesbury, onze minister van buitenl. zaken, het Kanaaleskader naar Lissabon heeft gezonden met bevel, om die bestemming niet te bereiken voor dat het geschil tusschen Frankrijk en Portugal vereffend zou zijn, en het voegt daarbij scherpe aanmerkingen over een zoo eerloos gedrag van het Eng. gouvernement. Dat berigt is geheel onwaar. Het Eng. Kanaal eskader heeft nooit bevel ontvangen om naar Lissabon te stevenen; Lord Malmesbury heeft niets anders gedaan dan twee oorlogschepen, de *Victory* en de *Racoon*, derwaarts te zenden om er des noods de Engelsche onderdanen, hunne personen en hunne have, te beschermen, omdat er mogelijkheid van eene botsing tusschen de geschilvoerende partijen bestond. Aangaande het geschil zelf, hetwelk door de aanhouding van den *Charles et Georges* opgerezen is, kunnen wij niet ontveinzen, dat de onbesuisde en gevaarlijke handelwijze van het Fransche gouvernement ons leed heeft gedaan. Het is naauwelijks te gelooven, dat een staat als Frankrijk overwegende bezwaren tegen de aanneming der goede diensten of de bemiddeling van een bevriend gouvernement heeft kunnen zien, wanneer men bedenkt, hoe gevaarlijk het voor Europa's vrede is eenen weerloozen staat dwang aan te doen. Het protocol van 14 April 1856, hetwelk op de Parijsche conferentie mede door den graaf Waleski, Frankrijks minister van buitenlandsche zaken, in persoon onderteekend is, werd door alle beschaafde volken en door alle staatsmannen beschouwd als de hechtste waarborg voor het behoud des vredes, welke nog ooit verworven was; maar de daarin vervatte verbintenis om de tusschen staten oprijzende geschillen door bemiddelende tusschenkomst te vereffenen, heeft hare kracht verloren door Frankrijks handelwijze jegens Portugal. Van Frankrijks zijde is gezegd, dat zijne eer met de zaak gemoeid was en dat het daarom in dit geval geene bemiddeling kon aannemen; doch indien eene magtige staat als Frankrijk geene bemiddeling durft aannemen uit vrees, dat aan deze stap eene voor zijne eer ongunstige uitlegging zou kunnen worden gegeven, hoe moeten dan de minder magtige staten op dit punt gezind zijn? Bij zulk een stelsel zou, bij voorbeeld in de zaak van het Genuesche stoomschip *Cagliari*, eene Sardinische vloot naar de golf van Napels gestevend, of Genua door een Napels eskader beschoten geworden zijn, nog voor dat eenig Europeesch hof had vernomen, dat Italie op de been was. In eene omstandigheid, welke uit het oogpunt der nationale eer met de zaak van den *Charles et Georges* volkomen gelijk staat, namelijk in die van het even genoemde schip *Cagliari*, hebben Lord Malmesbury en het Sardinische gouvernement Italie voor eenen oorlog tusschen Italianen, en Europa voor de onvermijdelijke gevolgen van zulk eenen oorlog behoed; tot die heugelijke uitkomst zijn zij geraakt door eene verstandige verwijzing naar het aangehaalde protocol der Parijsche conferentie, en door de bedaardheid, welke nadenken en tijd geven. Wij kennen sedert het jaar 1848 geen voorval, hetwelk zoo zeer geschikt is, om aan het publiek zorg te baren, als de handelwijze van Frankrijk jegens Portugal in het nu afgeloopen geschil. Het is ons niet bekend, aan welke zijde het ongelijk was; doch naar hetgeen wij hebben gehoord, zal het waarschijnlijk, zoo ver inzonderheid het aangehouden schip betreft, blijken, dat noch de eene noch de andere partij volkomen gelijk had. Maar Frankrijk moge gelijk hebben of niet, het heeft aan Europa ernstige bezorgdheid gebaard door het bewijs te leveren dat het mogelijk is dat ons wereldeel in vertrouwen op het genot van vrede insluimert en den volgenden morgen door kanongebulder gewekt wordt.

FRANKRIJK.

De volgende romantische gebeurtenis maakt thans het onderwerp der gesprekken in onze salons uit.

De vermaarde orientalist, prof. R., een geschikten medearbeider voor zijn Sanscritisch woordenboek zoekende, raadpleegde deswege zijnen, als litterator, niet minder beroemden collega, den hoogleeraar H., die hem daartoe een zijner studenten aanwees, welke zich reeds sinds verscheidene jaren met den meesten ijver op de philologie toegelegd, en zich door de uitstekendste vorderingen, niet alleen in de oude talen, maar ook in de Oostersche letterkunde, en bijzonder in het Sanscritisch, onderscheiden had. Prof. R. verzuimde niet, van die aanwijzing gebruik te maken, en kon zich weldra zelf overtuigen, dat hij in den bleeken jongeling met smachtende blikken en blonde, golvende lokken, een waren schat, een wandelende bibliotheek had gevonden, die hem, en wel met een onuitputtelijken ijver, eenige jaren in de zamenstelling van het voormelde woordenboek getrouw ter zijde stond, en hem de onwaardeerbaarste diensten bewees. Voortvarend in zijne handelingen, en onvermoeid in zijnen ijver, bestonden des jongelings uitspanningen, na elke moeijelijk doorgearbeide week, slechts in de uitvlugtjes, welke hij elken Zondag naar zijnen protector, prof. H., te Neuillij deed. Hoogst vergenoegd over het geluk, zulk eenen steun, zulk eene medewerking gevonden te hebben kon het ook niet anders, of prof. R. moest als door den bliksem verpletterd staan, toen zijn jeugdige collaborator hem kwam berigten, dat hij, hoe smartelijk het hem ook viel, zijnen arbeid bij hem moest staken. In zijnen aan wanhoop grenzenden angst, wendde de professor bij den jeugdigen medearbeider de uiterste pogingen aan, om hem van dit noodlottige besluit terug te brengen, doch, vruchteloos! Want, met neêrgeslagene blikken, en terwijl een blos zijn gelaat overdekte, verklaarde de jongeling, dat hij bij zijn besluit moest volharden, omdat . . . . hij wilde in het huwelijk treden. „Huwen! en . . . met wie?" vroeg professor R.

Maar, hoe groot was niet zijne regtmatige verbazing, toen hij eindelijk ten antwoord kreeg: „Met professor H!"

Deze onbegrijpelijke woorden baanden den weg tot de ontdekking, dat zijn geleerde medearbeider eene vrouw, en wel de, als philologe, algemeen vermaarde mejufvrouw S. was, die, beseffende dat zij als vrouw geene geleerde loopbaan kon volgen — en voornamelijk, toen zich met dit denkbeeld ook nog de noodzakelijkheid om zelve voor haar onderhoud te zorgen, vereenigde — het besluit had genomen, hare sexe onder het mannelijke gewaad te verbergen, en zich zoo, door eene zevenjarige studie vol inspanning aan het Collège de France, den naam en het gezag van eene specialiteit op het gebied der letteren en voornamelijk der Oostersche letterkunde verworven had.

Intusschen stond de goede prof. R., door deze noodlottige ontdekking, nu op het punt, zich van een medearbeider verstoken te zien, zonder wiens diensten zijn lexicon nooit aan het licht kon komen. Die slag moest, het kostte dan wat het wilde, afgeweerd worden. In den angst zijns harten, wist de goede R. er geen ander middel op te vinden, dan de vrouwelijke philoloog te overtuigen, dat een huwelijk met hem veel voordeeliger en met hare letterkundige neigingen meer overeenkomstig ware, dan met prof. H.. En, het sanscritisch lexicon — sedert zoo vele jaren arbeids, het lievelings-product van beiden geworden — legde een zwaar gewigt op de schaal der overweging, en bepaalde den uitslag. Mej. S. vond de motieven van prof. R. zoo overtuigend, dat zij hem op den 14den October j. l. de hand tot een eeuwig verbond reikte.

— Dezer dagen heeft te Parijs een sterfgeval plaats gehad, waarvan het eerste berigt voldoende was, om al het nieuws van den dag voor een oogenblik tot zwijgen te brengen. De bekende Richebourg, de stille bewoner van het eenvondig huis, hetwelk ieder Parijzenaar in den faubourg St. Germain weet aan te wijzen, was overleden. Algemeen was de belangstelling in den afgestorvene, niettegenstaande de man altoos de nieuwsgierige blikken, tot zelfs van zijne naaste buren, zoo goed had weten te vermijden, dat slechts aan enkelen, en dan nog maar ter loops, het genoegen was ten deel gevallen van, om zoo te spreken, zijne schim te zien. En toch was Richebourg geen menschenhater; integendeel hij wenschte voor zich zelven niets liever dan zich geheel en al in het maatschappelijk leven te bewegen en beklaagde zich nog kort vóór zijn dood, dat hij op zijn 86jarigen leeftijd slechts zoo weinig genot daarvan had gehad, om de eenvoudige reden, dat hij bij het publiek altoos te zeer over het hoofd werd gezien. Dit laatste nu was letterlijk waar: Richebourg was een dwerg, en wel een dwerg eenig in zijne soort, daar zijn gestalte de maat van 60 centimètres niet te boven ging. Met dat al had Richebourg weinig lust, om zich als een natuurwonder te laten bekijken of zich, door in het publiek te verschijnen, aan de blikken der nieuwsgierige menigte bloot te stellen; maar daarentegen was hij, als iemand van aanzienlijke afkomst, er zooveel te minder afkeerig van, om zich in de kringen der groote wereld te doen opmerken. Het streelde hem dus niet weinig, toen hij op zijn 16e. jaar aan het hof van den hertog van Orleans, in kwaliteit van *„sommeiller"* werd geattacheerd bij het hofpersoneel der hertogin, moeder van Lodewijk Filips, en in die betrekking in onderscheidene staats-intrigues eene rol kon spelen, door als een zuigeling ingebakerd, in de armen eener min, de overbrenger te zijn van belangrijke geheime dépêches, die op deze wijze konden bezorgd worden op plaatsen, waar geen sterveling eenig vermoeden van het bestaan eener zoodanige correspondentie kon opvatten. Te meer was dit opmerkelijk, omdat hij overigens eene zekere schroomvalligheid over zich had en grootendeels ook om die reden in later leeftijd nooit de deur uitging. In den huiselijken kring leefde hij evenwel zeer opgeruimd en verschafte zich alle mogelijke genoegens van het afgezonderd leven, waartoe hij ruimschoots in staat was gesteld door een pensioen, hetwelk hij ten bedrage van 3000 francs van de familie Orleans trok.

— In het dorp Elie bij Nantes woont tegenwoordig eene vrouw met twee mannen. Zij was 19 jaren geleden met een man getrouwd, genaamd Ascouet, die spoedig na de bruiloft als matroos dienst nam op een koopvaardijschip. Dit vaartuig leed in de Indische Zee schipbreuk. Het gelukte Ascouet zich op een eiland te redden, waar hij gedurende acht jaren onder wilden leefde. Eindelijk gelukte het hem te ontkomen. Door een vreemd schip opgenomen, deed hij daarop 7 jaren dienst. Eenige dagen geleden kwam hij te huis en vond zijne vrouw sedert 17 maanden gehuwd. De regtbank te Nantes zal over deze zaak uitspraak doen.

Bijvoegsel tot den **OOSTPOST** *van den 10den Januarij* 1859, nº. 3.

— Men heeft dezer dagen in het museum van natuurlijke historie te Parijs proeven genomen met de dressuur van lamas, welke volkomen gelukt zijn. Deze dieren laten zich thans berijden en besturen door middel van een bit en zelfs van een eenvoudigen neusprānger Hun gang is eene soort van vrij snelle telpas, die niets vermoeijends heeft voor den berijder.

Thans neemt men dergelijke proeven met een muildier, geboren uit een half ezel (hemione) en eene ezelin, als ook met een wilden ezel uit Abyssinie, die tot nog toe ontembaar was; men wanhoopt er echter niet aan, het dier te temmen. Daarna zal men overgaan tot de dressuur van den hemione of half ezel De hemionen, zeide Sonnini eene halve eeuw geleden, „zouden de beste rijdieren zijn, indien men er in kon slagen hen te temmen."

De menagerie van het museum is thans in het bezit van verscheidene hemionen, die uitmunten door kracht en fraaije vormen; vroeger is men er in geslaagd een hemione of half ezel zoodanig te temmen, dat men hen met lange leidsels van Parijs naar Versailles kon laten rijden. De algeheele temming van den hemione, zoodanig dat men dit dier tot zijn gemak of tot zijn vermaak kan bezigen, is eene kwestie, die de belangstelling van het publiek en vooral van de beoefenaars der natuurlijke historie in hooge mate moet gaande houden.

— In de kringen der hier aanwezige Russen is thans aller aandacht, gelijk men wel kan begrijpen, bijna uitsluitend gevestigd op de bekende kwestie der lijfeigenschap en wordt iedere gebeurtenis, die maar eenigzins met de oplossing van dit gewigtig vraagstuk in verband staat, met de grootste belangstelling nagegaan. Algemeen is men van gevoelen, dat ter wegruiming van de verschillende bezwaren, die eene opheffing der lijfeigenschap nog in den weg staan, meer afdoende middelen vereischt worden, die nog niet gevonden en ook niet zoo gemakkelijk te vinden zijn. De gezamenlijke commissiën, die zich met deze levensvraag bezig houden, zijn het wel in beginsel eens omtrent de emancipatie, maar daarom is het nog zoo spoedig niet uitgemaakt van waar en hoe men de benoodigde gelden zal kunnen bekomen. Zij schijnen daartoe nog even zoo min een weg te hebben gevonden als de regering, terwijl het voor de belanghebbende heeren en lijfeigenen op dit oogenblik nog wel zooveel te meer een raadsel zal zijn; en toch kan de zaak al weinig langer uitstel lijden, zonder dat daarvan de grootste onheilen te wachten zijn Dit laatste zal dan ook wel eene voorname reden wezen, waarom men zich tegenwoordig zoo ijverig bezig houdt met een plan, om de benoodigde kapitalen bijeen te doen brengen door groote maatschappijen, die eenige staats eigendommen ten waarborg zouden kunnen overnemen, hetzij door een formelen, hetzij door een tijdelijken afstand van rijkswege, van boschgronden, vischwaters, enz.

— De *Presse Théâtrale* bevat een zeer belangwekkend artikel over de tractementen of belooningen der tooneelspelers en andere kunstenaars, waaruit wij het onderstaande overnemen: Malibran ontving te Londen voor iedere representatie in Drurylane 3750 fr., Grisi voor het zingen te New-York bij eene muzikale plegtigheid 10,000 fr., Lablache ontving voor tweemaal zich te laten hooren 3500 fr. In Italie is aan Rossini voor zes maanden een millioen geboden, indien hij zelf de rol van Figaro wilde vervullen. Voor eene enkele les in den zang aan de Koningin van Engeland gegeven ontving Lablache 1000 fr. Op een enkelen avond heeft Mlle. Grisi te London 60 000 fr. genoten. Het tweede benefiet van Mlle Taglioni te Petersburg heeft 204,000 fr. opgeleverd. Gedurende de vertooning deed de Keizer haar aanbieden een ruiker van muizenoor (myosotis) zamengesteld uit diamanten en turkoizen. Te Hamburg ontving die kunstenaresse voor iederen avond 3750 fr. Paganini gaf les voor niet minder dan 2000 fr. elken keer Hummel heeft bij zijnen dood 375,000 fr. nagelaten benevens eene menigte kostbare geschenken, welke hij van alle regerende vorsten had ontvangen, waaronder 62 handringen met diamanten, 34 gouden snuifdoozen en 114 horologien. Alboni en Mario zingen nimmer beneden de 2000 fr. per avond en Tamberlick ontvangt 2500 fr. Herz en Thalberg hebben van hunne trans atlantische reizen elk meer dan 300,000 fr. thuis gebragt; en Jennij Lind zoude met hetgeen zij verdiend heeft gansch Zweden hebben kunnen koopen.

SPANJE.

In Spanje is dezer dagen eene ontdekking gedaan, welke voor de geschiedenis van onzen tijd belangrijk geacht wordt. In de provincie Guipuzcoa zijn namelijk al de geheime archiven van wijlen den pretendent Don Carlos gevonden; zij waren in eene stevig toegemetselde kast zorgvuldig verborgen, maar door eene toevallige omstandigheid zijn zij ontdekt en in handen van het gouvernement geraakt. Daaronder is de geheele briefwisseling, welke Don Carlos gedurende den burgeroorlog met de voornaamste souvereinen van Europa heeft gevoerd. Deze stukken zijn in negen groote kisten, te zamen bijkans 5000 kilo's wegende, gepakt en den 18den October uit San Sebastian door den gouverneur der provincie naar den minister van binnenlandsche zaken verzonden.

TURKIJE.

Eene telegrafische depêche uit Konstantinopel heeft gemeld, dat de grootvizier aldaar, ter eere van lord Stratford de Redcliffe een feestmaal gegeven en bij die gelegenheid een toast uitgebragt heeft op Koningin Victoria en hare bondgenooten, welke toast door sir Henry Bulwer werd beantwoord met eene krachtige lofspraak op Keizer Napoleon en de Fransch Engelsche alliantie. De depêche maakt evenwel geene melding van een incident, hetwelk daarbij plaats had en dat nu door onze dagbladen wordt medegedeeld. Nadat namelijk de grootvizier zijne rede had uitgesproken, stond lord Stratford op, om daarop met eene rede te repliceren, doch werd daarin verhinderd door sir Henry Bulwer, die hem voorkwam met de verklaring, dat het aan hem, in zijne kwaliteit van Britsch gezant, in de eerste plaats toekwam, een toast op zijne Koningin uitgebragt, te beantwoorden. Dit werd door den lord zoo ongunstig opgenomen, dat hij onmiddelijk opstond en zich verwijderde.

INGEZONDEN STUKKEN.

IETS OVER DE SOERABAYASCHE OORLOGSZAKEN, VAN VROEGER EN LATER.

Van vele militaire zijden zijn mij inlichtingen gevraagd over de krijgszuchtige geschiedenis van Soerabaya. Vol gaarne deel ik mede, hetgeen ik er van weet, opdat de oorlogszwaarte van Soerabaya, op de schaal der krijgswetenschap, geen doorslag krijge, met valsch gewigt van onoordeelkundig metaal.

Die Soerabayasche historie van krijgszaken doet zich in drie hoofdzaken verdeelen, als.

1. De doode onbewegelijke; (versterkingen.)
2. De levende beweegbare (Soldaten.)
3. De krijgs-aanvallen; (oorlogen.)

Op den voorgrond zij gezegd, dat Soerabaya nog een maagdelijke vesting is, namelijk dat zij nooit, met bemagtiging, is veroverd, en dat de historie zwijgt op de vraag, of er wel ooit eenig vijandelijk schot op die onbevlekte vestingwerken gedaan, of door haar teruggeschoten is. — Ook is bekend dat Soerabaya oorsprong heeft genomen uit de vestiging Ngampel-dhento, in 1450; die eerste vestiging is thans de wijk Ampel. Noord oster binnenstad Door de drie Portugezen, die in 1523 alhier woonden, wordt de plaats reeds genaamd Soerabaya. Dit doet ook Pinto, die hier in 1546 was. Dit zij genoeg, ter verzekering, dat Soerabaya is ontstaan, en bestaan gekregen heeft in de XVde eeuw.

De levenlooze onbeweegbare oorlogszaken te Soerabaya immer gebouwd, zijn: in 1678 eene pagger; een soort van schans of redoute, waarvan Valentijn eene afteekening geeft. Het lag ter plaatse waar later de kap van de helling op de timmerwerf lag, aan de rivier in de stad. Valentijn, die hier in 1708 was, noemt het eene, „vesting" Er is thans niets meer van te zien

Den 12den April 1746 nam de Gouverneur-Generaal van Imhoff de Comp. logie te Soerabaya in oogenschouw, en „vond die genaamd: het huijs op den berg," en in een „bekrompen slegten staat, vroeger tot opperhoofds woning „dienende: sijnde een klijn vierkant met belemmerde en „bijna onbruikbare bastions, vier in getal, die nog al ieder zes stukken hebben, in 't midden van welke redoute „'t huijs is gestelt, met drie verdiepingen, waarvan de „onderste een kelder, tans een kruijthuijs, de middelste „een caserne voor de soldaten, en de bovenste een am „munitiehuijs is, sijnde aan den zuidwest kant nog een „tweede vierkant aangemaakt, lager als het andere, dat „nog een sijde gepallissadeerd heeft, liggende nog eenige „stuk kanon aan de z. w. en n. w. zijde Dit plaatsje „dient voor corps de garde, logement, gevangenhuijs, etc., „en alles zeer klein en bekrompen." — Het moet eveneens gelegen hebben op de plaats, waar later de timmerwerf lag, in de stad.

Op den 19den Junij 1791 nam de gezaghebber over Java's oosthoek, Antonij Barkeij, de compagnies gebouwen te Soerabaya in oogenschouw, en vond, als volgens zijn rapport:

„in het fort „Belvedére" eene militaire baracque en „pakhuijs en ammunitiekamer, diversche vertrekken, en „een klein vertrek voor de artilleristen, een wachthuis „en twee combuijsen waarvan de militaire Baracque en „ammunitie kamer lek zijn; andersinds bevinden zich „deze gebouwen noch in een ordentelijk goede staat, behalven dat zich aan de oostpunt eene scheuring, aan de „westpunt eene, en aan de zuidoostpunt ook eene bevindt „De beschoeijing rondsomme het fort, is nog goed.

„Binnen de stad bevinden zich de walmuuren; de oude „zoowel als de nieuwe sijn op veele plaatsen ingezakt, „sij kunnen nog lange van dienst sijn, vooral de batterijen, „die in het jaar 1782 aan de noordkust gebouwd „sijn, behalve de punt 's Hertogenbosch, dewelke door de „zakking te veele scheuren heeft bekomen, dient zwaar „gerepareerd te worden, en kan niet gemonteerd worden.

„Het kruijthuijs droog, en voor 400 vaten ruimte.

„De hoofdwacht te klein voor de militairen, het dak „vol lekkagie, en het geheel bouwvailig.

„De wagt van de punt Rijnland is in goede staat, „behalve dat het dak van boven geheel dient gerepareerd „te worden.

„De nieuwe wagt is op vele plaatsen gescheurt zinds „negen jaaren; enz." — Dit waren al de militaire gebouwen. Dat fort Belvedere lag, waar nu de Entrepot pakhuizen staan.

Daendels, die Soerabaya tot hoofdzetel wilde maken, in plaats van Batavia, — deed de volgende versterkingen bouwen. 1º het fortje Kalimås, op een eilandje aan den oostelijken rivieroever, thans het Maritiem Etablissement. Het was een langwerpig rond walletje, met een huisje, van waar men op de reede kon zien. In 1837 sloeg de bliksem in dat huisje, waarin 't buskruid van handelsvaartuigen geborgen was. De bezetting, drie man en een sergeant, — javanen, — kwamen dagelijks thuis met gevangen visch en leguanen. Sinds 1852 is het walletje gesloopt, en het huisje diende nog eenigen tijd tot schapenhok voor den dokmeester. Thans woont de zeilmaker op de vroegere grondvesten van dat fort, dat nimmer aanvallend of verdedigend handelde; en de naam van „fort Kalimås" vindt men nog enkel in 't militair tarief N. als „drie guldens reisgeld afstand voor gecommitteerde officieren,"

2º. In de straat Madoera op voorwacht, op de zeebank van Mengari, waar in 1745 zekere prins van Madoera een paar kanonnen geplaatst had. In 1808 werd de bank opgewald met allen spoed, en eenige maanden ná 't begin, stonden er reeds honderd vuurmonden op. Aan den bevelhebber werd, op doodstraffe, verboden, immer of ooit, in welk geval ook, het fort aan eenigen vijand overtegeven. (N. B. er was geen drup drinkwater op die zeebank.) Dit fort werd genaamd „Lodewijk;" (naam van "den lammen koning")

De overste Farquhar wierp in Augustus 1811, op de naaste punt van den javawal, eene batterij op, om 't fort te beschieten; die punt was 1400 yards afstands, van 't fort, waarop de overste F. E. Desautels met een paar honderd inlanders, meest madoerezen, lag.

Den 22sten September 1811 ging dit gevreesde fort over, zonder slag stoot of schot, op de capitulatie van Oenaran. De arme Desautels stortte tranen, omdat hij nu geen vijand meer voor zich had.

De geschiedenis van 't fort is kort. In 1816 werd het herdoopt. „Oranje," in 1833 „Erfprins." Onder deze vorstelijke namen was het eene militaire werkgevangenis, waar buizen, broeken en schoenen vervaardigd werden. In 1857 werd het op openbare vendutie verkocht. De kooper van deze vestingwerken is bankeroet gegaan. Dit was de eenigste oorlogswraak.

3º Ook de oosteringang der engte van Madoera moest eene sluiting hebben. Op 16 voet waters diepte wilde Daendels een fort hebben gebouwd; hiervan kwam niets, dan, tegenwoordig op de kaart een stip, met den naam: „het gezonken fort."

In de capitulatie, tusschen den Eng. admiraal Pellew en den major Carl von Franquemont, Soerabaya 3 December 1807, werd wel bepaald „de vernieling aller versterkingen te Grissee en te Sembilangan" maar deze waren van weinig belang. De batterij te Grissee, die uit één rondeel, met een paar kanonnen op scheepsaffuiten, bestond, heeft één schot gedaan, door een beschonken jonker gelost. (1)

Om de levende beweegbare massa te overzien, gaan we slechts honderd vijftig jaren terug. Op 9 Junij 1705 was de bezetting van de „vesting" Soerabaya 100 (honderd) koppen sterk; 't was in oorlogstijd. Den 12den April 1746 was de sterkte 73 koppen, als, één major, één lieutenant, twee vaandrigs, vier sergeants, zes corporaals, vier tamboers, twee chirurgijns, een schrijver en 52 gemeenen. De krijgsbevelhebber was toen de major Gerrit van de Poll, provisioneel lieutenant colonel. Voorts 51 amboinezen, 64 balinezen, 73 macassaren, totaal 188 oostersche en 73 europesche koppen — In 1768—73 lag hier slechts één Luitenant; in 17·3—87 één capitein, 2 lieutenants en 3 vaandrigs; in 1790 een capitein, een lieutenant en 3 vaandrigs. Op 31 Augustus 1791 was de bezetting sterk 206 koppen, één capitein, één lieutenant, 3 vaandrigs, 2 sergeanten, 14 corporaals, één tamboer, 10 vrijwerkers, 29 zieken, 114 dienstdoende gemeenen. In 1803 was de bezetting, onder den Major Carl von Franquemont, ruimer, en telde men 10 officieren van de militie (infanterie.) 3 van de artillerie, 4 van de genie, één voor de geneeskundige dienst. De troepen waren meest inlanders; gezegd, oostersche koppen. In 1810 lag er een bataillon infanterie eene divisie artillerie, waarbij een dertigtal officieren moesten zijn; de beweging der krijgslieden onder Daendels was echter onophoudelijk. — In 1815 wordt vermeld op Soerabaya, „3de Battalion Bengal volunteers," 18 officieren, waarvan 3 present, één „Javanese corps," 17 officieren, present, en een brigade van 't 78 th-foot.

Dit zijn de opgaven uit het geschiedkundig verledene. In onze dagen telde men, in 1837 cirka 900, — in 1851 ongeveer 2200 en in 1858 2500 mannelijke koppen, behalven op heden 1050 vrouwen en kinderen.

De oorlogs aanvallen door Soerabaya verduurd, — van verre en van nabij, laten zich aldus tijdrekenkundig zamenvatten, van heele oude niet te spreken.

1622. Sultan Tjokro Kesoemo van Mataram ging met 80.000 man op de stad en het land af, legerde zich echter bij Djapan (Modjokerto.) en damde dáár de Soerabaya rivier af, op 10 uren afstands van de stad, die daardoor bedwongen werd. Hierbij kwamen alzoo noch wallen noch kruidhuizen, kanonnen en alle mogelijke loopende en liggende krachten te pas. — Dezelfde krijgslist is nog mogelijk.

1672, kwamen hier eenige Makassaren kijken, en, 't land wat nazien. Toen de kommissaris Hurdt met de keizer hierheen kwam, in October 1678, was de vijand 30 uren verre.

1705. De vijand die men vreesde, was op 13 uren afstands.

1745. Een paar duizend Madoerezen kwamen 't ommeland verwoesten.

1752. De twee regenten komen elkander, binnen de stad, op het lijf; de eene wordt uitgedreven, en hield zich op minstens 10 uren afstands.

1807. Nov. De engelsche admiraal Pellew komt, als eerste europesche vijand, tot voor Grissee. Toen hij wat had geprovianteerd ging hij weder weg, zonder Soerabaya eenig ander leed aan te doen als vrees aan te jagen. (Java werd door de Engelschen bewaakt, voor den prins van Oranje.)

1811. Den 22sten September werd Soerabaya door den Engelschen kolonel Adams met twintig dragonders, van Grissee komende over den ouden weg van Simo, overgenomen van den Hollandschen landdrost P. A. Goldbach, op de meestmogelijke vredelievende wijze.

Die van dezen overgang meer wenscht te weten, leze

(1.) De verdedigingswerken, die de kolonel Bonelle in October 1825 in 't hoofd had, volgens bl. 233, deel I. oorlog van Java, door Weitzel, zijn steeds, buiten dat hoofd, onbekend gebleven.

het *tijdschrift voor Taal, land en volkenkunde, Batavia* 1857, *deel VI. bl.* 379.

Soerabaya is Javaansch, Hollandsch, Fransch en Nederlandsch geworden, zonder 't verlies van één druppeltje verdedigersbloed, en zonder brutaal krijgsgebaar, zonder één enkel schot.

Soerabaya was toen nog geen hoofdvesting; sinds 1837 eerst werd zij omwald, over een langwerpig rond, van 1850 ned. ellen noord en zuid, en 1530 ned. ellen oost en west. De citadel en de wallen ten noordwesten en westen, zijn uit strandmoerassen en modderpoelen hervoortgekomen. Dáár woonden vroeger kikkers, leguanen, slangen en kaailui. De zuidelijke, zuidoostelijke en oostelijke wallen, zijn gebouwd op de afgebrande en omvergehaalde woonsteden van vele duizenden, die naar elders verwezen zijn. In 1815 telde men 132 wijken met 24.574 javanen: in 1837 192 wijken met 78.668 javanen; op heden binnen de vesting, in 46 kampongs 22 508 javanen; de voorsteden tellen 92 kampongs met 35 802 javanen, alles volgens wettische en niet feitelijke rekening. Er werden 45 wijken ontruimd, om van menschelijke woonplaatsen, en van toonbeelden van bedrijvigheid, aardhoopen en aardgaten te maken, waar bamboe groeit, leguanen en kikkers leven en, waar men bruggen vindt, waarover men stapvoets rijden moet. Hier wordt den aanstaanden vijand de ontvangst voorbereid.

SOERABAYA, J. HAGEMAN, J. C. Z.

Mijnheer de Redacteur!

Aan de drukpers is de edele taak opgedragen, ingekankerde vooroordeelen te bestrijden, door derzelver absurditeit in krachtige trekken zóó zonneklaar aan het daglicht te brengen, dat men dezelve als afgesleten verwerpt, en men gewillig het oor begint te leenen aan de taal der gezonde rede, maar vooral is de drukpers het organ, waardoor iedere wederregterlijke handelwijze, als het ware met eenen natten vinger dient te worden aangewezen, zonder aanzien van personen, alhoewel een ieder daarbij steeds de spreuk diene indachtig te zijn: *Nomina sunt odiosa*!

Met wezenlijk genoegen, Mijnheer de Redacteur! heb ik uwe courant van lieverlede de prozaïsche baan van Nieuws-en Advertentieblad zien verlaten, en heb ik de Redactie meer en meer aan hare roeping zien beantwoorden, door, onpartijdig in hare beschouwingen, zich niet blind te houden, waar zij merkt dat de regten van andersdenkenden worden te kort gedaan, maar met arendsoogen toetezien dat de wet voor allen worde gehandhaafd. Niet zonder grond zegt een zeker Fransche schrijver: „Dans notre époque un journali te est plus puissant et plus utile qu' un Marechal de France"

Doch zal de drukpers aan hare roeping geheel en al beantwoorden, dan zal zij ook een gewillig oor leenen, zoowel aan de gezonde opmerkingen van den eenvoudigen landman, en aan de roepende stem in de woestijn van den simpelen soldaat, als wel aan de hoogdravende zwierige taal van den pleitbezorger!

Alhoewel de krijgsman wel iets heeft van eene machine, die zonder te redeneren, blindelings gehoorzaamt aan de ontvangene impulsie, zoo is hij echter ook burger van den staat, en wie zal hem in die hoedanigheid het redeneren beletten?

Alhoewel het denken alléén hem altijd vrijstaat (het overluid denken daaronder echter niet begrepen) kan men evenwel bijna op iedere bladzijde van zijne soldatenschool, een *waarom?* vinden op ieder aangegeven voorschrift. B. v. b. De hielen op dezelfde lijn. Waarom? De hielen zoo digt mogelijk bij elkander. Waarom? De voeten iets minder geopend dan winkelhaaks en beide evenveel naar buiten gedraaid. Waarom? De knieën gestrekt zonder stijfheid. Waarom? enz., enz. en daarop volgen dan zulke naauwkeurige soldaten-antwoorden, dat de nieuweling (ik verzeker het u) geene kleine oogen openspalkt van stomme bewondering!

Maar te vergeefs zoude men het *waarom* in alle reglementen zoeken, namenlijk het *waarom?* van de navolgende tegenstrijdige daadzaak.

Een onderofficier of soldaat die bij reëngagement *f* 20. zegge *twintig gulden* premie genoten heeft, wordt de toegang geweigerd tot het examen voor den rang van officier, al biedt hij ook aan dezelve onmiddelijk te restitueren, terwijl daarentegen een officier van het Nederlandsche leger, die gedurende een vijftal jaren bij het Indische zich wil laten detacheren, eene premie wordt toegestaan van *f*1500

Van waar die inconsequentie?

Indien men daarbij overwege, dat onlangs een besluit van het Mil. Departement is uitgekomen „waarbij het aan goede oppassende onderofficieren, die zich altijd eervol gedragen hebben, wordt toegestaan een ligter examen afteleggen, mits den ouderdom van 30 jaren bereikt hebbende, zes jaren in Indië en daarvan vier in den rang van onderofficier dienende."

En hoeveel hebben van die gunstige dispositie kunnen gebruik maken? In dit garnizoen ten minste moest men ze met den lantaarn gaan zoeken. Neen, het verschijnen van eene dusdanige gunst was voor de meesten een weinig boter op den neus gesmeerd, om de drooge rijst des te beter te doen slikken. Men wist toch wel, dat in den algemeenen regel ieder onderofficier, die zes jaren in Indië dient, gereëngageerd is, en daarbij van de toegestane premie gebruik heeft gemaakt. Niet om te voldoen aan zijne lust naar den Nectar van Hoboken, maar wel om eenigermate te voorzien in de noodzakelijkste behoeften des levens.

Of voorziet het gouvernement zijne legerstede van een behoorlijk beschutsel tegen den aanval van duizende insekten, die als het ware de kazernes tot hunne verblijfplaatsen schijnen te hebben uitgekozen, of wel moet hij zich behelpen met het linnengoed dat hem van 's gouvernements wege wordt uitgereikt?

Sidderend trek ik de hand terug, die gereed stond den sluijer opteligten van zoovele bijkomende ellende, het aan den tijd overlatende, of mijn wensch, „dat daarin ook eene heilzame regtvaardige verandering moge tot stand komen" altijd zal blijven behooren, tot de zoogenaamde *vrome wenschen*.

Ik heb inmiddels de eer, Mijnheer de Redacteur, met alle achting te blijven.

UEd. dw. Dienaar,
V. d. G.
Adj. onder-off.

SOERABAYA,
den 4 Januarij 1859.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Van*
Januarij	5	Z. M.	Stoomschip Ardjoeno.	Kapt. luit.-ter-zee J. A. K van Hasselt.	Beliling.
id.	—	Nederl. Ind.	Fathool Madjiet.	Said Mohamat bin Aloei Assegaf.	Batavia.
id.	—	Engelsche	Achilles.	H. F. Hart.	id.
id.	7	Nederlandsche	Wilhelmina Lucia.	G. Poolman.	id.
id.	—	Nederl. Ind.	Padang Pandjang.	J. Worthington.	id.
id.	—	Nederlandsche	Zeevaart	H G Biesthorst.	Pasoeroean.
id.	—	id.	Willem de Zwijger.	W. L. van der Dries.	id.
id.	—	Nederl. Ind.	Joedoel Kariem.	Sech Awab bin Awab Said.	Batavia.
id.	—	Nederlandsche	Jonkhr. Mr. van de Wall van Puttershoek.	K. Lammerts.	Beliling.
id.	—	Hamburgsche	Manila.	L. Behrens.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Januarij	5	Nederl. Ind.	Djadal Hair.	Sech Achmat Basbai.	Grissee.
id.	—	Nederlandsche	Yssel	C. Maarschalk.	Bat. via Samarang.
id.	6	Nederl. Ind.	Kas Balhair.	Said Mohamat bin Oemar Assegaf.	Grissee.
id.	7	Z. M.	Stoomschip Onrust.	Luit. ter-zee 1 kl. J. C. H. van der Velde.	Koerss. om de Oost.
id.	—	Nederlandsche	Senior.	K. L. Swart.	Ned. v. Banjoewangie.
id.	—	Nederl. Ind.	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Onbepaald.	Fraser Eaton & Co.
„	Beatrix.	Van der Wijck.	„	„ „ „ „
„	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	Te Koop.	„ „ „ „
„	Drie Vrienden.	L. P. Andersson.	Onbepaald.	„ „ „ „
Engelsche	Sijdney	Grant.	China.	„ „ „ „
id.	Lismoijne.	Dempster.	Rotterdam.	„ „ „ „
Fransche	La Ville de Paris.	Marillet.	Pt. Nazaire.	„ „ „ „
Zweedsche	Daniel Elfstrand Persson.	H. Wahlman.	Falmouth.	„ „ „ „
Chilische	Mercedes.	Loff.	San Francisco.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Deensche	Hindostan.	Bendiken.	Cowes.	„ „ „ „ „
Nederl. Ind.	Wilhelmine Cox.	Deibel.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Jacob.	Borger.	„	„ „ „ „ „
Hamburgsche	Manila.	Behrens.	Cork.	„ „ „ „ „
Hollandsche	Provincie Drenthe.	Beckering.	Holland.	Schimmelpenninck & Co.
„	Wildeman.	Driest.	„	„ „ „
„	Jan Schouten.	Coeningh Meijer.	Onbepaald.	„ „ „
„	Prins Frederik der Nederlanden.	de Wit.	„	„ „ „
„	Zaanstroom.	Schaap.	„	„ „ „
„	O. J. Packet.	Postma.	„	„ „ „
Nederlandsche	Everdina Elisabeth.	Tonjes.	„	Ruyl Cramer & Co.
„	Laurens Koster.	Koenen.	„	„ „ „ „
„	Koerier.	Rotgans.	„	„ „ „ „
„	Eersteling.	Mann.	„	J. F. van Leeuwen & Co.
„	Anna.	Dubroek.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Arij Scheffer.	Kunst.	Onbepaald.	„ „ „ „ „ „
„	Delftshaven.	Schaap qq	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
Nederl. Ind.	Stoomschip Macasser.	Smith.	In Reparatie.	„ „ „ „
„ „	id. Ambon.	Hugenholtz.	Onbepaald.	„ „ „ „
„ „	id. Padang.	Schipper.	„	„ „ „ „
Nederlandsche	Pictura.	Vogel.	„	„ „ „ „
„	Baltimore.	Brakke.	„	„ „ „ „
„	Louise.	P. Buys Jr.	Nederland.	„ „ „ „
„	Wilhelmina Lucia.	G. Poolman.	Poni.	„ „ „ „
Engelsche	Princess.	G Sargent.	Onbepaald.	McMillan Marten & Co.
Engelsche	Sophia Fraser.	Wilson.	China.	Hill Broekman & Co.
Ned. ind.	Scotch Lassie.	McKenzie.	Moluccos.	„ „ „ „
Nederlandsche	Johannes Albertus.	J. C. Londt.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
„	Laura en Adele.	Noël.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Besoekie.	H. J. Lammerts van Bueren.	Rotterdam.	Anemaet & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met de Nederl. bark *Wilhelmina Lucia*, 21 inlanders.— Met de Nederl. bark *Jonkhr. Mr. van de Wall van Puttershoek*, Z. M. troepen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; schroefkorvet Princes Amelia; het stoomschip Medusa; de schoenerbrik Rembang; het stoomschip Ardjoeno; de schepen Zaanstroom, Djoedool Moebarak, de Stad Schiedam, Oost India Pakket, Aifulck, Prins Frederik der Nederlanden, Arij Scheffer, Louise, Anna, Fathool Moebarak, Hindostan, Princess, Daniel Elfstrand Persson, Ville de Paris Mercedes, Achilles en Padang Pandjang; de stoomschepen, Makasser, Ambon en Padang; de barken Fathal Ma-ân, Saijan Maskoer, Jan Schouten, Jacob, Beatrix, Salma, Drie Vrienden, Delftshaven, Louise Antoinette, Louisa Jacoba Johanna, Everdina Elisabeth, El Masshoor, Fathool Joesoer, Adolf van Nassau, Joedool Barie, Soedul Gair, Baltimore, Bacht Mastora, Eersteling, Naim Balgijer, Djoedoel Karim, Fathool Manan, Salma Banjarmaas, Abool Hasim, Laurens Koster, Kinderdijk, Pictura, Laura en Adele, Provincie Drenthe, Wildeman, Hing Goan, Sijdneij, Lismoijne, Said Maskoor, Wilhelmina Cox, Abool Hair, Bezoekie, Fathool Madjiet, Wilhelmina Lucia, Zeevaart, Willem de Zwijger en Jonkhr. Mr. van de Wall van Puttershoek; de brikken Johannes Albertus, Soedoel Barie, Marzoek, So-Ootdin, Cheribon Packet, Sophia Fraser, Gruda, Risgil Hair en Koerier; de schoeners Sarie Tengaroong, Hoseeng Fearnot, Almok Tasam, Komeij, Bintang Tjaigoan, Berkatool Adjelan, Bilmadjiet, Bingseeng, Mastora, Doris, Ardjoeno en Banda; de kotters Tedok en Klara.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

31 December. De Ned. Ind. schoener *Bintang Timoor*, thans hernaamd *Fathal Haer*, gezagv. Sech Abdulla bin Said Beladram van Soerabaya, den 28 December.

VERTROKKEN.

30 December. De Ned. Ind brik *Sophia*, thans hernd. *Talsum* gezagv. Hadjie Anip bin Adjim, naar Cheribon.

31 December. De Ned Ind. kotter *Krabbe*, gezagv, Mardam, naar Pasoeroean.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners Mansoer, Sumanap, Maria, Sie Damar, Almashoor, Sophia, Mifrejool Moelook, Atiat Tilmaula en Bintang Timoor thans hernaamd Fathal Haer; de brik Machmoedie; de kotters Mabroek, Sie Berkat en Noorsasie; de bark Welvaart.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 6den tot en met den 8sten Januarij 1859.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Fathool Madjiet*, gezagv. Said Mohamat Segaf, agent Sech Achmat Ba-adila.

100 vaten meel, B. Kopersmit & Co; 6 stoelen, 3 pakjes kussens, 1 kist thee, 2 balen ham, 1 dozijn anizette, Anemaet & Co; 3 wagens, 1 kist kapleder, W. W. Cook & Co; 6 kisten manufacturen, 2 wagens, 2 kisten bier, 42 collis kajoepoetie-olie en koopmanschappen, McMillan Marten & Co; 15 kisten sakkij en koopmanschappen, Johan; 10 kisten man. sigaren, Thomas; 5 kisten manufacturen, Fraser Eaton & Co; 11 balen en kisten manufacturen, 150 picols plaatijzer, 150 picols spelter, 134 collis koopmanschappen, Order; 7278 stuks vloersteenen, 120 potten dadels, 40 collis manufacturen, koopmanschappen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Van Batavia per het Ned. Ind. schip *Padang Pandjang*, gezagv. J. Worthington, agent Gezagvoerder.

18 dozijn messen, Order; 16 collis zijden stoffen, medicijnen en koopmanschappen, diverse Chinezen.

UITVOER.

Naar Nederland via Passaroeang per het Nederl. schip *Gerardus Jacobus*, gezagv. J. J. Kilian.

$1704^{03}/_{100}$ picols suiker, 900 picols rijst, Fraser Eaton & Co; $1296^{86}/_{100}$ picols suiker, Schimmelpenninck & Co.

Naar Nederland via Banjoewangie per de Ned. bark *Senior*, gezagv. K. L. Swart.

$6000^{77}/_{100}$ picols suiker, N. H. M.; 379 kannen arak, B. J. van Eck & Co.

Naar Nederland per het Nederl. schip *Elisabeth*, gezagv. H. B. Veenstra.

$3110^{75}/_{100}$ picols suiker, 1000 stuks koehuiden, 25 picols rotting. 21 collis bagagien, 105 kisten gember, 64 stuks boeken, Fraser Eaton & Co; $2816^{75}/_{100}$ picols suiker, N. H. M.; 1 vat meel, 600 kannen arak, B. H. Kuiper.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol *f* 18.—
KOFFIJ Nominaal.
RIJST (CARGA) per kojang. *f* 115 à *f* 130.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 145 à *f* 150.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 250 à *f* 350.—
ARAK per legger. *f* 50.—
OLIE (KLAPPER)
OLIE (KATJANG)
KADJANG MATTEN
ROTTING. *f* 7 à *f* 9.—
WISSELKOERS 103 %.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HAREN NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.